

Felkeltődött az érdeklődésed? – az *Ód*-igék szintaxisa

Andrea Márkus
Universitetet i Tromsø

September, 2010

Az előadás tárgya az *-ód/őd* (mostantól: *-Ód*) szuffixummal ellátott igék szintaxisa. A hagyományosan a mediális/mediopasszív kategóriába sorolt, lexikalizálódott igeformákon kívül (pl. *elkezdődik*, *kibolyhozódik*) lépten-nyomon megfigyelhető az *-Ód* szuffixum kollokviális, produktív változata (ld. pl. a címben).

Az *-Ód* szuffixum lexikalizálódott és produktív használata nagymértékben különbözik egymástól. Hogy a legfontosabbakat említsem: a lexikalizálódott esetekben a jelentés sokszor átlátszatlan (pl. *bevágódik*), a szuffixáció be-menetéül szolgáló ige pedig lehet unakkuzatív (pl. *készülődik*), vagy éppen alulspecifikált gyök (*fejlődik*). Ezzel szemben az *-Ód* szuffixum kollokviális, produktív változatát mindig tárgyias igéből képezzük, megjósolható, passzív jelentéssel. A további vizsgálódás tárgya ez a második típus lesz.

Jelenlegi adataim szerint az *-Ód* szuffixumot produktívan használó beszélők két csoportba oszthatóak: a 'visszafogott' használat csupán azokra az esetekre szorítkozik, amelyekben a cselekvő teljes mértékben hiányzik (vagyis valami magától történt), míg a 'radikális' kollokviális használat ennél jóval szélesebb skálát ölel fel.

Az *-Ód* szuffixum radikális használata sok tekintetben hasonló más konstrukciókhoz: egyrészt az inkoatív igékhez, másrészt pedig a *lett/lesz + vA* igevev szerkezetekhez. A különbségek felfedéséhez minimális párokat és egyéb szintaktikai teszteket alkalmazok. Az összehasonlítás eredményeként világossá válik, hogy az *-Ód*-igék, ellentétben az inkoatívokkal, tartalmaznak egy úgynevezett okozás mozzanatot. Ugyanakkor, amennyiben az adatok megbízhatóak, az *-Ód*-igék a *lett/lesz + vA* szerkezeteknél kevesbé ágentyűek: konkrétan a szintaktikai reprezentációjukból hiányzik az ágens; vagyis az *-Ód*-igék köztes kategóriát alkotnak az inkoatívok és igei passzívok között ágensség tekintetében. Ezek az adatok tehát érvet szolgáltatnak egy artikulált ige szerkezet mellett.